TEATRU MALTA
Direzzjoni u adattament ħieles ta'
Immanuel Mifsud
Disinn tal-produzzjoni ta'
Austin Camilleri
L-GĦARUSA
ta' Ġużè Diacono
Marceline Galea
Jacob Piccinino
Charlotte Formosa
Moira Muscat
21-23, 25-31 ta' Ottubru 2022
fl-Armerija, il-Birgu
biljetti minn teatrumalta.org.mt
Heritage Malta
FONDAZZJONI CELEBRAZZJONIJIET NAZZJONALI
Jien > Int > Aħna Maltin
ARTS COUNCIL MALTA

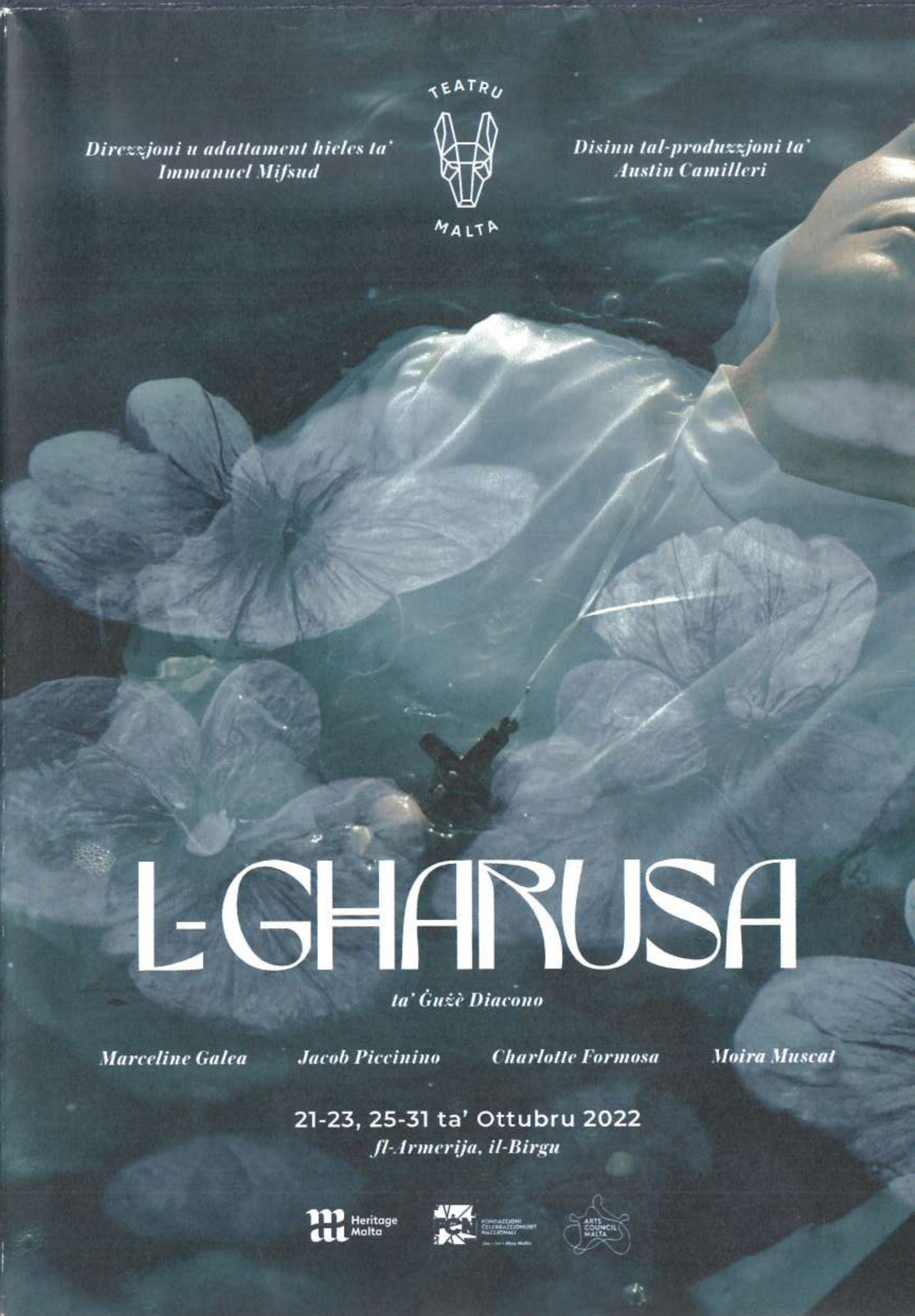
TEATRU MALTA
Direzzjoni u adattament ħieles ta' Immanuel Mifsud
Disinn tal-produzzjoni ta' Austin Camilleri
L-GHARUSA
ta' Ġużè Diacono
Marceline Galea
Jacob Piccinino
Charlotte Formosa
Moira Muscat
21-23, 25-31 ta' Ottubru 2022
fl-Armerija, il-Birgu
Heritage Malta
Arts Council Malta

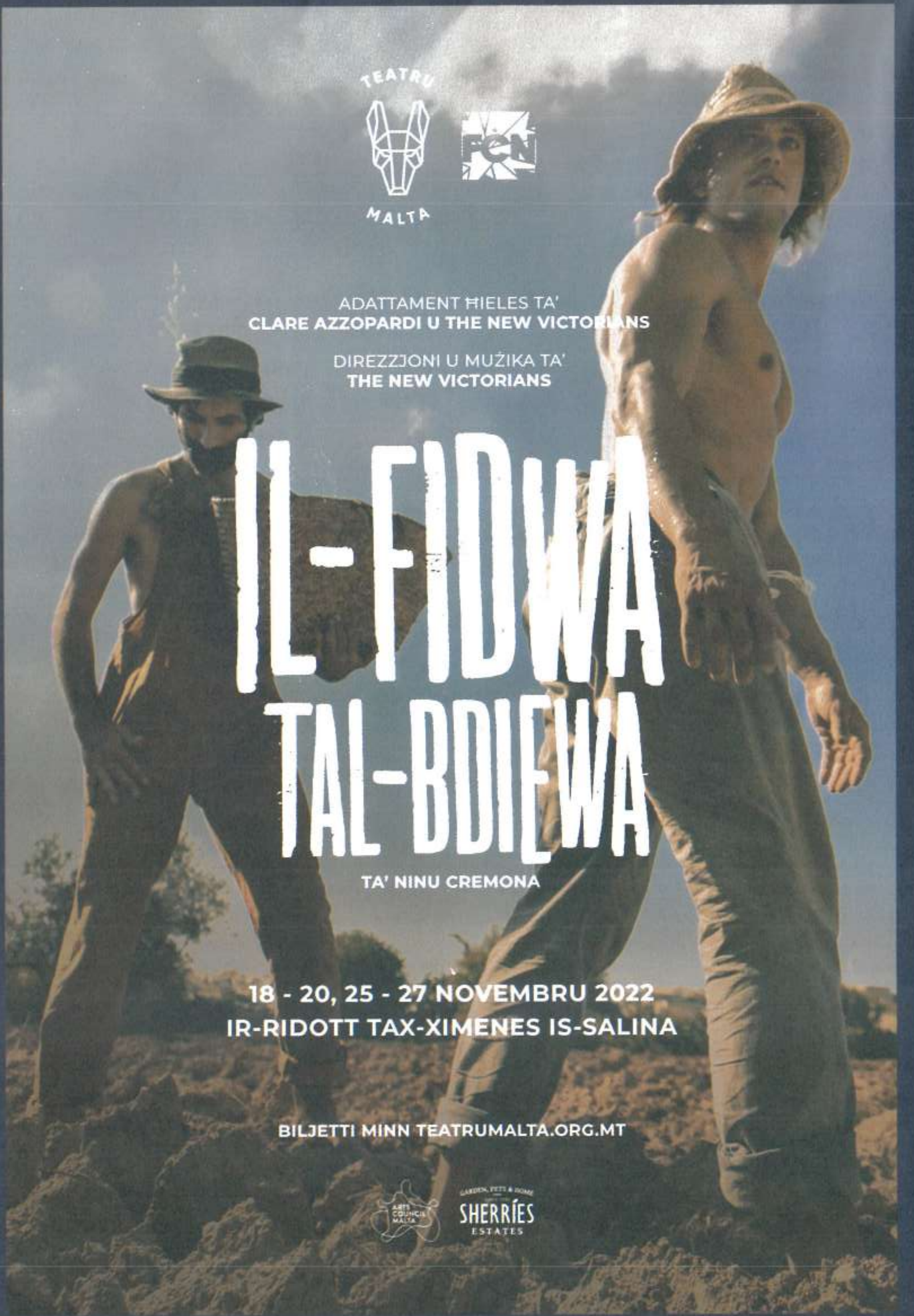
TEATRU
MALTA
ADATTAMENT ĦIELES TA'
CLARE AZZOPARDI U THE NEW VICTORIANS
DIREZZJONI U MUŻIKA TA'
THE NEW VICTORIANS
IL-FIDWA
TAL-BDIEWA
TA' NINU CREMONA
18 - 20, 25 - 27 NOVEMBRU 2022
IR-RIDOTT TAX-XIMENES IS-SALINA
BILJETTI MINN TEATRUMALTA.ORG.MT
ARTS COUNCIL MALTA
SHERRÍES
ESTATES

Artisti

Sor Wistina	**Marceline Galea**
Tuteppi	**Jacob Piccinino**
Sor Tarċisja	**Moira Muscat**
Marija	**Charlotte Formosa**

Tim Kreattiv

Direttur u Adattament Ħieles	**Immanuel Mifsud**
Disinjatur tal-Produzzjoni	**Austin Camilleri**

Tim tal-Produzzjoni

ASM / Maniġer tas-Set	**Robyn Vella**
Konsulent Tekniku	**Andrew Zammit**
Irtokk	**Stephanie Debono**
Ħjata tal-Kostumi	**Lilian Fenech, Carmen Mannino**

Tim ta' Teatru Malta

Direttur Artistiku	**Sean Buhagiar**
Kap tal-Produzzjonijiet	**Giuliana Barbaro-Sant**
Maniġer Amministrattiv	**Mireille Estelle Camilleri**
Eżekuttiv tal-Marketing u Brand	**Alessia Caruana**
Maniġer tal-Produzzjonijiet	**Rowena Zammit**
Maniġer tal-Kontenut Diġitali	**Kris Polidano**

Ringrazzjament Speċjali
Il-familja ta' Ġużè Diacono, Liam Gauci, Noel Zammit, Albert Marshall, Annabelle Stivala, Dylan Cachia

Scan for this programme in English!

Sean Buhagiar
Direttur Artistiku, Teatru Malta

Kull min hu dilettant tat-tombla se jifhem kif fl-elfejn u tnejn u għoxrin, ma stajniex ma nitkellmux fuq is-sorijiet. Però mhux għalhekk se naraw dan ix-xogħol; se narawh primarjament għax kitbu Ġużè Diacono.

Ġużè Diacono kien ħafna affarijiet minbarra kittieb tal-palk. Lil Diacono narah xempju ta' kemm it-Teatru u n-namur lejn din l-arti mistika tista' tagħmlek bniedem aħjar. Kien prokuratur legali, kien editur tat-*Times* u s-*Sunday Times*, korrispondent ma' Reuters, ġurnalist sportiv ma' *Il-Berqa* u kien ukoll editur tal-gazzetta tal-knisja għal żmien twil. Meta wieħed iħares lejn ix-xogħlijiet tiegħu, nistgħu ngħidu li Diacono kien wieħed mill-aktar kittieba prolifiċi tas-seklu għoxrin f'Malta. Kiteb diversi drammi, rumanzi, traduzzjonijiet u kritika letterarja, akkademika u drammatika.

Huwa ħalliena f'Novembru tal-2002, għoxrin sena ilu. Kien ikun dnub li kieku l-Kumpanija Nazzjonali tat-Teatru ta' Malta ma tiċċelebrax ix-xogħol ta' dan ir-raġel importanti għal Malta. Għalhekk ma għamilniex dnub, iżda tellajna *L-Għarusa*, li mad-dnub forsi għandha x'taqsam ukoll.

L-Għarusa dramm mistiku; dramm li qanqal l-interess ta' Immanuel Mifsud minħabba t-taħlita taħraq ta' fanatiżmu reliġjuż, erotiżmu moħbi, u saħħa mentali mħawda. Kien dnub ieħor li Immanuel kien ilu żmien twil mifrud mill-palk meta wieħed jara kemm kien produttiv u ispirat, sew qabel ma twieldet Teatru Malta.

Dan id-dramm jista' jittella' b'ħafna modi differenti iżda emminna bi sħiħ li l-adattament ħieles u d-direzzjoni ta' Immanuel Mifsud flimkien mad-disinn viżiv, ix-xenografija u l-istallazzjoni artistika ta' Austin Camilleri stajna nagħmlu ġieħ, kif forsi rari sar qabel, lil dan id-dramm, u lil Diacono. Sacred-Austin issieħeb ħafna massagru tul il-karriera tiegħu, u l-fatt li dawn iż-żewġ artisti importanti qed jaħdmu għall-ewwel darba flimkien, fuq dan ix-xogħol ta' Teatru Malta huwa mument importanti wkoll.

L-erotiċiżmu, is-sesswalità, ir-reliġjon u l-ħajja reliġjuża forsi għadhom ma tantx jiġu trattati b'mod komdu artistikament f'pajjiżna minkejja l-ħafna fatti u artikli kemm lokali kif ukoll internazzjonli (anke reċenti ħafna) dwar dawn it-temi; għalhekk ħassejna li l-Kumpanija tat-Teatru Nazzjonali tista' tagħti sehemha. Dawn it-temi fl-arti kienu dejjem importanti, minn Caravaggio sa Pasolini sa Virginia Woolf u ħafna oħrajn. Virginia Woolf, pereżempju, tiddeskrivi l-ktieb tagħha *The Waves* (1931) bħala "sforz lejn xi ħaġa mistika, spiritwali; il-ħaġa li teżisti meta ma nkunux hemm" u din deskrizzjoni li tfakkarni ħafna fix-xogħol ta' Diacono wkoll. Qisu meta titkellem dwar l-ispiritwalità' u l-erotiżmu, tmiss mal-mistiku,hux?

Teorija affaxxinanti u kontroversjali tar-reliġjon, ir-ritwali u l-erotiżmu hija dik ta' Georges Bataille. F'kapitlu VII tal-ktieb *L'Erotisme* (1957) fejn iqabbel is-sagrifiċċju reliġjuż u l-erotiżmu. Hemm sagrifiċċju akbar għall-mara milli tagħti ħajjitha kollha lill-ordni reliġjuża patrijarkali?

Din hija waħda biss mill-ħafna mistoqsijiet li wieħed jista' jkollu wara li jara d-dramm ta' Diacono. Inħalli lill-oħrajn f'idejn l-artisti. Nirringrazzja lil Heritage Malta li ħadmu magħna sabiex inkunu nistgħu nwasslulkom dan ix-xogħol speċifiku għas-sit, ġewwa din l-Armerija antika u għalissa mitluqa, u għalhekk sa ċertu punt mistika wkoll.

Persważ li din it-taħlita taħraq ta' artisti, lok, kitba mistika, u kast b'saħħtu se jwelldu teatru memorabbli u li ma jintesiex malajr. Qisu tiegħi!

Immanuel Mifsud
Direttur, L-Għarusa

L-Għarusa mhuwiex l-aktar xogħol magħruf ta' Diacono u mhuwiex xi xogħol li ttella' wisq. Forsi għax huwa dramm f'att uniku, u t-tradizzjoni tippreferi li dramm jieħu serata sħiħa. Raġuni oħra tista' tkun li dan huwa dramm poetiku, "mistiku" biex nuża kelmet Diacono nnifsu; xogħol li ma jsegwix l-andament solitu mitlub mit-teatru konvenzjonali. Attwalment din hija r-raġuni primarja għala tħajjart nidderieġi *L-Għarusa*, għaliex jagħti lok għal ħafna esperimentazzjoni u huwa miftuħ beraħ għal interpretazzjonijiet differenti.

L-addattament li se taraw illejla għandu l-ħsieb li jwessa' r-referenza li Diacono jagħmel għal *L-Għanja tal-Għanjiet*, il-ktieb fir-Rabta l-Qadima li donnu jistona meta mqiegħed mal-kumplament tal-kotba mqaddsa. L-erotiżmu ta' dan il-ktieb gie interpretat b'modi differenti matul is-sekli, iżda żgur ħadd ma jista' jiċħad li hu l-element ċentrali tiegħu. Dan id-djalogu bejn żewġ maħbubin huwa kkaratterizzat mix-xewqa fiżika, mill-gost bid-dehra sabiħa ta' ġisem xulxin, u fl-aħħar mill-aħħar mill-ħeġġa għall-komunjoni. F'dan is-sens, mhuwiex daqstant importanti jekk naqrawx dan il-ktieb f'sens letterali jew metaforiku, għalkemm l-istorja ta' Sor Wistina awtomatikament ixxaqlibna lejn naħa u inqas lejn oħra.

Il-mistiku, speċjalment meta jkun marbut mal-axxetiku, joħloq polemika anki fil-kamp akkademiku. Il-kitbiet poetiċi u r-reġistrazzjonijiet imqanqlin ħafna, ngħidu aħna, ta' Ildegarda von Bingen, *Mechtild* ta' Magdeburg, *Hadjewich* ta' Brabant u Tereża t'Avila, huma suġġett ta' kontroversji sħaħ bejn studjużi li jinterpretaw l-erotiku bħala ripressjoni sesswali aktarx ikkawżata mill-ħajja monastika, u oħrajn li jargumentaw li din id-direzzjoni fil-ħsieb hija skorretta għax ma tikkunsidrax l-aspetti kulturali taż-żmien meta saru dawn l-istqarrijiet poetiċi.

Il-punt tat-tluq tal-addattament tagħna ta' *L-Għarusa* huwa wħud mill-istqarrijiet ta' dawn in-nisa mistiċi u minn dawn l-istudji. Finalment, iżda, id-direzzjoni bażika li tajna lix-xogħol ta' Diacono tagħti l-aġenzija – sesswali jew mhix – lill-karattri mingħajr eċċezzjoni. Sew jekk bis-saħħa ta' xi interċessjoni divina, jew kundizzjoni mentali li tiżviluppa wara trawma (bħal kil-każ ta' Sor Wistina) jew diżabilità (bħal fil-każ ta' Tuteppi), jew inkella minħabba epifanija momentarja, persuna tista' tasal għall-milja ta' ħajjitha. Diacono, għall-inqas kif rajnieh aħna, jissuġġerixxi li l-imħabba, tkun ta' liema forma tkun, hija t-triq li twassal għal din il-milja.

Nixxi ħajr lid-diriġenza ta' Teatru Malta li emmnet fil-proġett u li bis-saħħa tagħha rritornajt lejn il-palk wara ftit tas-snin mhux ħażin. Nirringrazzja wkoll lil dawk kollha li kienu involuti fil-produzzjoni. L-akbar ħajr imur lejn l-erba' atturi li ħdimt *L-Għarusa* magħhom. Din kienet esperjenza ta' djalogu artistiku li baqa' għaddej tul il-proċess kreattiv li wassal għal din is-serata.

Ġużè Diacono (24 ta' Novembru 1912 — 17 ta' Novembru 2002) kien wieħed mill-aktar kittieba prolifiċi Maltin fis-seklu għoxrin.Hu twieled il-Belt u mar l-Iskola ta' San Pawl u fl-1938 iggradwa bħala prokuratur legali mill-Università Rjali ta' Malta. Minn dik l-istess sena sal-1966, Diacono ħadem mal-Allied Malta Newspapers Ltd, fejn kellu diversi karigi editorjali f'*The Times of Malta* u *Il-Berqa*. Huwa waqqaf il-gazzetta ta' kull ġimgħa *Il-Ħajja* u għal xi żmien kien l-editur tagħha. Barra minn hekk, Diacono kien jagħti xi lezzjonijiet fil-letteratura Maltija fl-Università ta' Malta.

Il-kontributi letterarji ta' Diacono jinkludu drammi, novelli, traduzzjonijiet u kritika letterarja, b'xogħlijiet bħal *Wara Ibsen* (1972) u *Il-Fidwa tal-Bdiewa ta' Ninu Cremona: Studju Kritiku*. Id-drammi tiegħu jinkludu *Salib Ħaddiem*, *L-Għarusa*, *Ir-Raġel li Kienet Tħobb* (ippubblikati flimkien fl-1960), *L-Ewwel Jien!* (1963), *Erwieħ Marbuta* (1965), *Uġigħ* (1966), *Għaliex?* (1966), u numru ta' drammi oħra f'att wieħed.

Aktarx li l-aktar xogħol famuż tiegħu huwa kien is-serje televiżiva '*Il-Madonna taċ-Ċoqqa*' (1979), li kien prodott minn Albert Marshall għal TVM fl-1980 u adattat ukoll għall-palk minn Joe Quattromani lejn l-aħħar tas-snin tmenin. John Suda reġa' adatta dan ix-xogħol fl-2001 u rebaħ il-Premju tad-Drama TV tal-Awtorità tax-Xandir fl-2002.

Fil-qasam tal-lingwa Diacono kiteb *Għeltijiet u Barbarizmi fil-Malti* (1977) u ġabar id-Dizzjunarju Ingliż-Malti. Vol. 1-5 (1991-1993), xogħol li bih adatta u rreveda d-dizzjunarju ta' Dun Karm Psaila.

Fl-1993 ġabar uħud min-novelli tiegħu f'volum wieħed bit-titlu *Dik is-Siġra Mħattba*.

Immanuel Mifsud, Direttur

Wara s-sala tal-kappillan u l-iskola, kien l-Ateatru f'Tignè fejn Immanuel Mifsud nieda l-karriera teatrali tiegħu meta fl-1986 idderieġa 'double bill' tiegħu stess. Fl-Università dderieġa *Andorra* ta' Max Frisch u mbagħad, fil-kappella ta' Tignè, *Yerma* ta' Federico Garcia Lorca, u *A Kind of Alaska* u *Landscape* (fi dlam ċappa) ta' Harold Pinter. Eventwalment waqqaf It-Teatru tal-Għomja li ppreżentaw xogħlijiet kollettivi għall-festival Mediterranju ta' Teatru Kollettiv (1990 u 1992). Bejn l-1995 u l-2000 għallem fl-iskola tad-Drama. Fl-istess snin waqqaf u ħadem ma' Teatru Marta Kwitt li kien l-ewwel grupp teatrali Malti li ħa sehem fil-fringe ta' Edinburgh (1999). Ma' dan il-grupp, residenti f'dak li kien magħruf bħala MITP (illum Valletta Campus), tella' *Mistoqsijiet lill-Qamar*, *Ilma* (Malta, Edinburgh) u *Bakki* (Malta u Sarajevo). Huwa dderieġa wkoll *Oleanna* ta' David Mamet għall-International Society for Contemporary Literature and Theatre fil-Ġermanja. Mifsud qaleb għall-Malti u dderieġa *Il-Gawwija* ta' Anton Chekhov u *Ippermettili Nitlaq* ta' Alfred Buttigieg.

Austin Camilleri, Disinjatur tal-Produzzjoni

Dejjem lest biex jesperimenta, Austin Camilleri jaħdem b'mod simultanju u mingħajr ġerarkija fil-pittura, istallazzjoni, l-iskultura, il-vidjow, l-użu tal-arkitettura u t-tpinġija biex jippreżenta l-ideat taż-żmien u t-traxxendenza. Billi jieħu mill-istorja tal-arti tal-Punent, il-kultura popolari u xbihat tar-rappreżentazzjoni popolari tal-poter, hu jesplora t-tensjoni bejn il-materjali u d-diġitali / il-personali u l-pubbliku, billi juża s-saffi bl-użu ta' proċessi u tekniki multidixxiplinarji.

Ix-xogħlijiet tiegħi kienu esebiti b'mod estensiv f'xows solo u fi gruppi f'mużewijiet, galleriji privati u spazji pubbliċi fl-Ewropa, l-Amerka u l-Asja.

Marceline Galea, Sor Wistina

Marceline Galea bdiet it-taħriġ teatrali tagħha mal-Corinthia "Animation Team" fejn għamlet ukoll xi snin responsabbli mit-tmexxija tiegħu. Ħadet sehem f'diversi produzzjonijiet televiżivi bħala preżentatriċi fosthom *Ċaqlaq u Puntini* li rebħu numru ta' premijiet fil-kategorija tal-programmi għaż-żgħażagħ, kif ukoll bħala attriċi f'*Gizelle, KC, Tereża* u *Division 7*. Għal seba' snin kienet ukoll parti mit-team kreattiv ta' Xarabank. Proġetti teatrali riċenti jinkludu *Iġsma Iħirsa*, *Il-Kennies tal-Ġenna*, *Il-Kappilan ta' Malta*, *Faith, Hope u Charity*, *NEETS*, *It-Tfajjel ta' Fuq il-Bandla*, *Inverżjoni*, *Ħabbilni Ħa Nirbaħ*, *Fl-Isem tal-Missier tal-Iben u tal-Ispettur Bonnici*, *Hekuba*, *Sitt Xhur Biss*, *Missierna li x'Aktarx Inti fis-Smewwiet*, *Il-Ħanina Madalena*, *Elektra*, *Bejn Linja u Oħra*, *The Goat (or Who Killed Sylvia)*, *Id-Dawl fit-Tieqa tas-Sitt Sular* / *Il-Warda Bla Xewk Fuq iċ-Ċinta tal-Ġnien*, *Notte X-voto*, u *...Imbagħad Margherita*. Ħadmet ukoll parti fil-films *Genesis* (2001), *Ħabbilni Ħa Nirbaħ* (2018) u fil-vidjo tal-kanzunetta 'Breathlessly' għall-Eurovision (2017). Idderiġiet ukoll żewġ produzzjonijiet għall-Cospicua Short Play Festival fejn rebħet l-unur tal-aqwa direzzjoni fiż-żewġ okkażjonijiet (2020, 2022). Rebħet ukoll l-unur tal-aħjar attriċi tlett darbiet fl-istess festival (2018, 2019,2022). Marceline hija gradwata b'baċellerat fl-immaniġjar tar-Riżorsi Umani u b'Masters fil-Psikoloġija.

Aqra iktar bijografiji fuq il-Purple Pages ta' Teatru Malta
teatrumalta.org.mt/artists/

TEATRU
MALTA

teatrumalta.org.mt